

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepek követo napok kivételével.

Hirdetési díj:

Négyezer hasábozott garmond sorára 6 fr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fűvesznek:

Készen: Oppellik Alajos (Wollzeile 22), Haasenstien és Vogler (Neuer Markt 11), Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-ter 9 sz.).

Nyitlteri cikkek

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET”

politikai és közgazdasági napi lap hatodik évnegyedére

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt. Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olesó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Pest april 21. 1872.

(A.) Két nap óta ismét a külföld eseményeire fordult politikai körünk figyele. Egy angol lap több nap óta a francia és német kormányok közötti viszony alakulatról oly közleményeket hozott, melyek a nemzetközi békét igen fenyegetettnek tüntetik elő. Az illető lap már a mult héten hosszasan kifejtette, hogy Thiers azon beszéde, melyet ma két hete a nemzetgyűlés ülésének elnapolása előtt mondott, s melyben a hadsereg mielőbbi felszerelését különösen hangsúlyozta, Bismarck herczegre igen kellemetlen benyomást tön, s hogy Berlinben attól félnek, miszerint Franciaország a három milliárd lefizetése fejében Elsas és Lothringia visszaadását készűl követelni. Bismarck herczeg tehát, mint az angol lap mondá, felhivta a versaillesi kormányt, hogy mindaddig, mig a hadi sarcz utolsó részletét nem törlesztette, hadsergét egy bizonyos minimumra szállítsa s hadi készűlődéseivel azonnal abban hagyjon.

Ezen hírek annál nagyobb feltűnést okoztak, mert velők egyidejűleg Párisból azt jelenték, hogy Thiers az ápril 15-én tartott fényes lóversenyen azért nem jelent meg, mivel Berlinből igen komoly híreket kapott. Mindezeket összevéve a nyugtalanság, melyet a sensationshírek mind a tőzsdén, mind az európai sajtóban keltettek, nem volt egészen indokolatlan, noha közel volt a gyanu, hogy a dologban legalább is egy kis tuzás lesz.

Mindenek előtt nem lehetett szem elől tévesztetni azon tényt, hogy az angol lapok, mióta Thiers az angol-francia kereskedelmi szerződést hivatalosan felbontotta, rendkívűli ellenségeskedést tanúsítanak a versaillesi kormány iránt, minden tekintetben kellemetlenséget iparkodnak neki szerezni s a legtulzottabb színekben festik a francia állapotokat. Így például egyedűl az angol sajtónak köszönhető, hogy a külföld oly tulzott hitet táplál a bonapartista agitációról, pedig constátált tény, hogy a bonapartista párt Párison s Corsika szigetén kívül egészen jelentéktelen. De mivel Napoleon kötötte

volt a kereskedelmi szerződést, az angolok ő vele rokonszenveznek s azt hiszik, hogy használnak neki, ha elhiteik a világgal, hogy pártja mily hatalmas Franciaországban. A legujabb izgató hírekre nézve is közel állt a föltevés, hogy forrásuk az angol lapoknak Thiers iránti gyűlöletében keresendő s valóban ugy is van a dolog, csak hogy az első pillanat hevében a közönség nem szokott hidegvérűen gondolkodni s rendesen csak napok mulva különbözteti meg a valót a hamistól.

Most a német félhivatalos lapok egész sora a leghatározottabb dementivel czáfolja meg a londoni lapok vészjelző közleményeit. Bismarck udvari lapja a „Nordd. Allg. Ztg.” az egész közleményt a költemények sorába utasítja; mint ő a legközvetlenebb forrásokból merített értesűlései szerint állithatja, először nem igaz az, hogy a német-francia viszonyok az utóbbi hetekben bárminő változást szenvedtek volna; másodszor pedig nem igaz az, hogy a berlini kormány a hadsereg ügyében bárminő felszólamlást intézett volna Thiershez vagy kormányához. Ezen örvendetes hírek mindenűt a legőszintébb megelégedést keltették. Európában ma seholsem uralkodik háborúkedv; a német és francia nép egyenlően kimerűlt, a semleges államok között bizony senkisé érez valami kedvet oly kalandokba ereszkedni, melyekre nines elkészűlve s melyek Európa bajait csak százszorososan fokoznák. Általában a háboru és béke kérdése most Bismarck kezeiben nyugszik s azért épen az keltett mindenűt megnyugvást, hogy a békés szándékok hangsúlyozása s a hadi hírek dementija az ő félhivatalos lapjaiból indult ki.

— A dobokamegyei Deák-párthoz tartozó tisztelt hazafiakat kérem, s az űgy iránti buzgalomtól elváróm, hogy a Szamosújvárt folyó hó 30-kán tartandó Deák-párti gyűlésre megjelenjenek.

Szamosújvárt, apr. 20-án 1872.

Gr. Vass Ádám, központi elnök.

— A Fogaras vidéken közelebb-ről alakult román nemzeti comité felszólítást küldött az erdélyi összes románsághoz, hogy az országos képviselői választásoknál leendő magoktartásának elhatározása végett törvényhatóságokként folyó év május 5-ére N.-Szebenbe 2—2 megbízottat küldjenek. Ezen felhívá: a román körökben élénk discussió tárgya lett ugyan, azonban a mint kivesszűk, a kolozsvári román értelmiség azon nézetben van, hogy ezen konferenciából ugy az idő rövidsége, mint a gyűlés helye miatt eredményt várni nem lehet.

Ez utóbbi csak igazolja a konferenciára vonatkozólag lapunkban közölt nézetűnket, hogy ha attól biztos megoldást kívánnak, tegyék valamely semleges territorium, például Gy.-Fehérvárra, hogy ne mondhasa egyik párt sem azt, hogy a határozat a másik fél pressioja alatt jött létre. S más részről az idő is oly rövid, (10—12 nap) hogy az alatt szabályszerű bizalmi férfiak választására alig lehet gondolni.

Egyébiránt meglátjuk, hogy e tárgyban mit fognak határozni az egyes kerűletek, mivel a conferentia eszméje minden oldalról nagyon hó pártolásra talál.

— Kolozsvár város képviselőtestűlete tegnaptartott gyűlésében a központi bizottmányt a következő tagokból állította össze:

Ajtai Lajos, Ákonez János, Asztalos Péter, br. Bánffy Albert, Bányai Vitális, Bogdán István, Csiki Mihály, Csulak Dániel, Csurku Miklós, Demeter Károly, Fekete Pál, Filep István, id. Filker Elek, Fínály Henrik, dr.

Fischer Lajos, Gergely János, Grün Izidor, Hajós János, dr. Haller Károly, Helfi Adolf, Hersch Fischer, id. Hincz György, br Huszár Sándor, Jakab Elek, Kállai Lajos, Kele Izrael, Kerekes Márton, Keserű Mózes, Kilin Károly, Krémer Ferencz, Kirmayer Károly, Kömöcsi Márton, Lugosi István, Lónhárdt Ferencz Magyar, Mihály, Móriéz István, Páll Sándor; Pap József, Pap Mózes, Pap Gábor, feleki lelkes, Pataki István, Petró András, Rosner János, Sándor József, Stancz László, Simon Elek, Somlyai Lajos, Schütz János, Szász Béla, szerk. Szász Domokos, Szász Gerő, Tömösvári Miklós, Tamási János, Tamási Sándor, Váradi József, Váradi László, Weisz Mór, Vizi Endre, Wolff János, Űrmösi Sámuel.

A megválasztott tagok — kik, ha jól tudjuk mind Deák-pártiak — tegnapt délután le is tették eskűjüket a képviselőlet előtt.

A magyar kir. vallásalap jogi természetéről.

(Folytatás.)

Ezen kir. udvari rendeletet követte nem-sokára Ferencz királynak egy másik, 1803-ban kelt és a 31. s. 76. sz. a. látható udvari rendelete, a melyben a papnöveldék és elagott papok ellátása rendezésének céljából megalapított általános elveket a helytartótanáccsal közölve, elhatározta, hogy a papnöveldék s elagott papok házai, a mennyiben saját alapítványaik nem elégségesek a püspökök s káptalanok jövedelmeinek feleslegéből és az egyszerű javadalmak intercalaris jövedelmeiből tartandók fön, s e végett az esztegomi érsek congruáját 150,000 frtban, a többi érsekeket 60,000 frtban, egy-egy püspököt pedig 40,000 frtban állapittatván meg, elrendelte, hogy az érsekek és püspökök minden többi jövedelmeket a vallás-alapba tartozzanak a fentebbi célra kiszolgáltatni s meghagyta a helytartótanácsnak, hogy a káptalanok hozzájárulásának módja és mértéke iránt bővebb jelentést tegyen.

Ezen királyi rendelet ellen, a helytartótanács, magáévá tevén ez egyházi bizottság véleményét, felírást intézett ő felségéhez, melyet részben pártolt a m. kir. udvari kancellár is; Ferencz király mindazonáltal és mindemellett megmaradt előbbi elhatározásában, kimondván, hogy a főpapok jövedelmeinek szabályozását a papnöveldék és plébániák jobb ellátása s más haszonnemű célok szükségessé tevők, s hogy ő az által nem vesz el semmit a püspökök illendő dotatiójából, hanem csak jövedelmek feleslegét rendeli őt megillető legfőbb királyi jogánál fogva az alapítók szándéka szerint fordíttatni, — 31 sz. a. rendeletének végrehajtását, továbbá is elrendelte, s azt a 1827/-iki országgyűlés 38 sz. a. felirata ellenére is fenn-tartotta.

Es valóban, ha tekintetbe vétetik, hogy az 1715: 74—1723: 70. 71. t. cz. az alapítványokra való felügyeletre s illető javadalmaknak arra való kényszerítésére: hogy javadalmak alapításának céljait teljesítsék, a királyt jogosították föl, és így kötelezték is, ha tekintetbe vétetik továbbá, hogy a király az 1848. III. t. cz. megalkotása előtt rendeleteinek kibocsátásában felelős ministeruma ellenjegyzésének szüksége által nem volt korlátozva, csakugyan jogosan mondhatta Ferencz király, hogy az érsekségek és püspökségek jövedelmeit alapításuk céljai szerint az őt megillető legfőbb királyi jogánál fogva szabályozza.

Elismerte ezt a 38 sz. a. országgyűlési felírás is annyiban, a mennyiben kimondja, hogy az egyházi rendnek kérdéses taksálása az 1715: 60 s 1791: 23. tv-cikkekben világosan körülírt legfőbb kegyuri jogában nem gyökereszik, s ezen taksálás ellen a nemes és egyházi javak általános adómentességét kimondó, de a kérdéses szabályozásra, mely alapítványi kötelesség teljesítését tárgyzaván, adókievetést nem képzett, nem alkalmazható törvényekre való hivatkozáson kívül, főképpen azért tett kifogást, mert az országgyűlés befolyása nélkül hozott be, és ezen észrevétel helyes is azon szempontból, hogy az ország állandó nézete szerint az egyházi javakra való ilyenmű rendelkezés a törvényhozást illeti.

Az említett országgyűlési felírás kiterjeszkedik az egyházi főjavadalmaknak a várerőditési subsidium ezime alatt történt megrovására is, melynek eredete, története, mennyisége a 37., 39., 40. 78., 79., 80., 81., 82.,

83., 84., 85., 86. sz. a. okiratokból bővebben kitetszik.

A bizottság jelentése kétségtelennek tartja, hogy e megróvásnak törvényes alapjai voltak azon számos hazai törvényekben is, melyek az egyházi főjavadalmakat a banderiumok és végvárok fenntartására nézve, különösen dézmabeli jövedelmeiknek tekintetében terhelő kötelezettségekre vonatkoznak; alapja volt továbbá I. Lipót király 5. sz. a. nyílt levelében, mely szerint a catholicus clerus maga felajánlotta, hogy titul juris armorum és a banderiumok megváltása fejében összes gabonabeli dézmájának egy tizedét évenként a királyi magtárakba ingyen fogják beszolgáltatni; alapja volt II. Ferdinánd király 1625-ki, I. Lipót király 1677-iki 1. és 4. sz. a. látható diplomáikban s a 6. sz. a. fekvő Koloniesiana Conventióban is, melyeknek mindegyikében az egyházi főjavadalmakat a várak fönntartására nézve terhelő kötelezettség folytonosan fönntartatik, de az egyházi javakra rótt ezen teherre nézve csakugyan alapos az ismételve említett országgyűlés felíratának azon észrevétele, hogy annak teljes jogérvényű megállapodására az országgyűlésnek hozzájárulása is szükségeltetett. A jelentés szerint — azon állhatatosság, melylyel az egyházi javadalmakat a várak fönntartásának tekintetében terhelő külön törvényes kötelezettség több századon keresztül mindig fönntartott és érvényesített — egyik bizonyítéka annak, hogy az egyházi javaknak jogi viszonyai a nemesi javakéval mindenben egyenlőknek sem a törvényhozás, sem a kormány által nem tartattak.

Megtörténvén a fentebb említett királyi rendeletek folytán az érsekségek és püspökségek kérdéses szabályozása, a mint a 33. sz. alatti okmányból következtethető, az egyházi főjavadalmak fölös jövedelmei 1804. november 1-stől kezdve voltak a vallási alapba beszolgáltatandók, a 42. szám a. kimutatásból pedig kitetszik, hogy az érsekségek, püspökségek és a királyi kinevezéstől függő javadalmazott apátások, prépostságok, sőt a mennyiben ilyeneknek birtokában vannak az egyetemi, tanulmányi, és vallás-alap is, 1848-ig a vallásalapba (s. e. o.) pro cassa parochorum 121,096 frt 53 kr. v. cz. — szabályozott püspökségek alapjának rendeltetése pedig a papnöveldék, agg papok házainak ellátása levén, ezen két alap külön céljához képest kezdett óta sok évekig elklönözetlen is kezelttet, s a különleges kezelés a helytartótanács 35. sz. a. felíratának ellenére a 36. sz. a. királyi rendelet által is fönntartatott, s csak 1853-ban szűnt meg, midőn a bécsi vallás és közoktatásügyi minis-teriumnak 44. sz. a. rendelete által mind a két alap egyesítettű, s a szabályozott püspökségek alapjára eső kiadások a vallás-alapról készitendő költségvetés egyik rovatá gyanánt rendeltettek előirányoztatni.

A magánosok által tett alapítványok folytán a vallásalapba befolyt összegek s ezen alapítványok következtében évenként teendő kiadások az 53. sz. a. okmányból tetszenek ki. A vallásalap történetének két mozzanatát kell még különösen kiemelni.

Habár az illető legfelsőbb rendelet a 72. sz. a. miniszteri átirat szerint, ezen átiratkel-téig még nem volt is feltalálható: valószínűleg mégis a római sz. székkel kötött concordatum folytán történt, hogy a megűresűlt egyházi javadalmaknak intercalaris jövedelmei az ujabb időkben ismét a vallásalapba rendeltettek beszolgáltatni, — továbbá pedig ő felsége 1827. nov. 6-kán kelt legfelsőbb, az iratosomóban 43. sz. a. foglalt elhatározása által jóváhagyta a magyar-horvát és szlavonországi püspökök által 3 m. lílió frt. tőkének földtehermentesítési kötvényekből a papnöveldék s élyezésére szándékoltt alakítását, megengedte annak a vallásalapba leendő bekebelezetését, s a tett alapítvány tekintetbe vételével megengedte egyszersmind, hogy 1848. május 1-től kezdve a fizetési kötelezettség azon járulékokra nézve, melyek a szabályozott püspökségek alapjába, a vallás-alapba pro cassa parochorum, és a várerőditési subsidium fejében voltak beszolgáltatandók, megszűntnek tekintessék, az említett napot megelőző ilyenmű hátralékok azonban fizetessenek meg, s e fizetés földtehermentesítési kötvényekben meg, s e ezeknek névszerinti értékében teljesíthetessék.

Az érsekeknek, püspököknek ő felsége által jóváhagyott imént említett alapítási szándéka a bécsi vallás- és közoktatásügyi minisz-

terium rendelete szerint azután a káptalanok, s a királyi kinevezéstől függő apátok és prépostok hasonló nyilatkozatai által kiegészítettén, és az alapítvány a concordatum értelmében a római pápa által is helybenhagyatván az valósággal fogantatva is ment, s miután a bécsi vallás- és közoktatásügyi miniszterium által az illető egyházi javadalmasoknak közös kérelmére kiszámított, hogy az említett 3 millió forintból, mely összeg lesz mindegyik érsek, püspök, káptalan, apát és prépostság által fedezendő, ezen összegek 1857. nov. 6-tól járó kamatokkal együtt az illető egyházi javadalmak részére járó földterhermentesítési kötvényekből levonattak, az azoknak megfelelő földterhermentesítési kötvények a vallás alapba szolgáltatottak be: az, hogy mely összegekkel járultak ezen alapítványhoz, az egyes érsekségek, püspökségek, káptalanok, apátságok és prépostságok, a 46. sz. a. okmány mellékletéből tetszik ki.

A vallásalap rendeltetéséről és kezelésének módjáról a jelentés ezeket mondja: Az alap rendeltetése, — a miniszteriumnak a vezérok-mányoknak 54 sz. a. jegyzékében foglalt nyilatkozata szerint: a kath. vallás ügyeinek minden irányban előmozdítása, püspökségek, káptalanok, lelkeszségek, templomok, papnővöldek, paplakok föllátása s fenntartása, a kath. vallás tanításáról való gondoskodás, szegényebb szerzetesek segélyezése s több e félék által.

Ha a vallásalap eddigi rendeltetésének főntébbi körülírásából a kath. vallás ügyeinek minden irányban előmozdítását, e kifejezésnek indokolatlan általánosságánál fogva kihagyjuk, ahhoz hozzáadjuk az elagott papok ellátásáról való gondoskodást és figyelembe vesszük, hogy je lenleg már a cassa parochorum a szabályozott püspökségek alapjával egyesítve van, a vallásalap eddigi rendeltetése, vagyis azon célok, a melyekre annak jövedelmei eddig fordítottak, a főntébbi körülírás által nagyban és egészben helyesen van kijelölve, s az iratok tartalmával megegyező. (Vége köv.)

Bukuresti szemle.

Nyílt titok, hogy a román vöröspárt, míg egyik kezével a latin szövetség szervezésére dolgozik, addig minden hatalmában levő eszközökkel I. Károly fejedelem népszerűsítésére s adandó alkalommal ennek detronizálására fordít. A latin szövetség egyik új organuma a Velenczében alapított „Propaganda” című lap, mely eredetileg román nyelven volt megjelenendő, most azonban román és olasz nyelven indult meg. Lesz alkalmam ennek a lapnak irányát ön t. cz. olvasóival koronként megismertetni. A fő matador, Rosetti, nemsokára Velenczébe teszi át lakását ekkor a Propaganda irányával is tisztában leendőnk. Programja olyan általánosságban kereng, melyből még csak azt következtethetjük, hogy ottan nekünk magyaroknak is lesz benne egy kis szerepünk.

Károly hg. népszerűsítésére a vörösek többek közt két cselet használnak. Az egyik az, hogy a külföldi lapokba leveleket és sürgönyöket küldenek nagy titokban, s midőn ezek napvilágot látnak, ekkor itt után közlik, mint valami fontos külföldi hírt, hogy I. Károly herceg megunta az uralkodást s készül lemondani és a hatalmak a régi Moldovát s Munteniát vissza fogják állítani.

Rajta tehát románok, ébredjétek fel s ne tőrjétek ezt a bojár miniszteriumot, melyet a porosz konszult egy éjszaka lábának dobbanásával teremtett volt. A másik cselet az, hogy szünetlen bírálják a spanyol állapotot s mindig arra a következtetésre jutnak, hogy Amade király trónja ma holnap felfordul s utána néhány sorral I. Károly hercegről emlékezzünk meg. A Pressa rég figyelemmel kíséri a vörösek ezen cselszorgait s legközelebb is így felel nekik: „Azon szellemi és elvi eltörpülés közepette, melybe a Romanul sülyedett, azon általános közönyvel szemben, melylyel minden felől találkozik, a Romanulnak nem maradt egyéb hátra, mint hogy utánkövetse és fejtesse azt a számtalan alávalóságot, melyet néhány másodrendű külföldi lap felőlünk terjeszt. Rég az ideje, hogy a Romanul ezt gyakorolja. Most is folytatják a fizikók, kik a mestertől a lapot örökölték. Közlebb a bécsi „La Gazette des Etrangers”-ből kaptak fel egy sürgényt, melyben az mondatik, a mit a Romanul is sokszor kürtölt, hogy az uralkodó elhagyni készül az országot s hogy ekkor az unió felbomlik és ferman által fogunk kapni két uralkodót. A melyik hazai lap ilyen hírek terjesztőjévé szegődik, az olyan magokkal az indítókkal látszik szövetkezni és kevés hazafiságot de annál nagyobb sülyedést tanusít.”

„Fölösleges az oly hírek csalfaságát és képtelenségét ismételni, mert mindenki ösméri a demagogia és csalhíreinek keletkezését. Csak azt jegyezzük meg, hogy a mi demagogiaink föllapja azon bámul, hogy ilyen híreket miként lehet tőlünk sürgönyözni?”

Hát ki mondotta a Romanul ártatlanainak, hogy e hír távirad és nem levélben küldött s honnan tudhatjuk mi is, ha ama sürgöny valjon nem a Romanul bécsi levelezőjének vagy komisszáriusának irodájában készült? Talán a vörösek azt képzik, hogy mi nem ösmérjük az ők hitványkodásait?

Már régen tudjuk cselszorgaikat. Oda jutottak a mi vöröseink, hogy hazugságból élnek, híreket koholnak, kedvük szerint, szét-hordják az utcákon és kávéházakban, majd a külföldön levél és sürgöny alakban, melyeket a határszéleken adnak fel s aztán lapjaikban lármát ütnék ezekkel. Ezt tették most is Bécsbe küldött sürgönyükkel. — „Azonban szemükbe mondjuk, hogy nem voltak elég eszélyesek. Midőn azt hirdetik, hogy az uralkodó eltávoztása után hazánk uniója felbomlik és mi két vódát kapunk, ez által minden jó román hazafit arra buzdítanak, hogy még inkább ragaszkodjanak uralkodójukhoz, mert nélküle veszélyeztetnék mind az uniót, mind az autonómiát. Bizony gyalog politikuskok, hiában való legények azok a Romanul fizikói.”

Ilyen polemiát folytatnak az itteni pártok: a kártya tehát elég nyílt, a bojár vagy fehér párttal áll és ezzel ledől I. Károly trónja, mihielyt valamelyik szomszéd hatalomnak érdeke úgy hozandja magával. Itt hívőkre talál a legképtelenebb combinatio. Csak nemrég maga a „Journal de Bucarest” különben jeles

mellyel mi magyarok az újabb időben viseltünk Svájcz ilyenmü intézetei iránt.

Nem fogok a bechteleni intézet ismertetéséhez, habár az meg is érdemelné, mellőznöm kell azért is, mivel jelen soraimban egy valóban példányszerű intézetről céloz megemlékezni.

A kleinwarbeni Victoria intézet jelenlegi igazgatója, Rohner aszonyság, intézetük keletkezését így beszélt el.

A berni Cantonban van egy 4,200 prot. lakóval bíró Burgdorf nevű helység, (mely előnévét egy még a VII-ik százban épült várszerű kastélytól kapta, mely várban Pestalozzi a nagy paedagognak 1798-1804-ig egy önmaga által vezetett menháza volt) e helységben a harmincas években élt egy Schnell Jakab Rudolf nevű szatócs, kinek atyja is az volt s ki Pestalozzi személyes barátságáért, az egész helységtől tiszteltetett. Az ifjabb Schnell tehát már atyjától jó korán beszívhatta a népnevelés iránti buzgalmat. Sokszor el-el melázott, kisdéd boltjában a heterogen elemek között a szegény nép árván maradt gyermekeinek siralmas sorsán, s mindannyiszor könybelábadt szeme, valahányszor valamely vétke cselekedet, kihágásért egy-egy suhancot vagy még csak gyermek leányokat látott a helység rendőrszolgáitól ütlegettetve a börtön felé kísértetni, s mind annyiszor fölsohajtott, „ach varum bin ich nicht reich!”

Méltán hullhatott könyed jó ember ez elvettett, bűnösárva gyermekek sorsa felett,

*) Talán egy második közleményben arról is szívesen vennék olvasóink az ismertetést. Szerk.

készültségű szerkesztője — azt fejtegette, hogy Franciaországra és Romániára nézve egyetlen biztos politika az oroszszal való szoros szövetkezés. Hozzá tette ugyan nagy szerényen, hogy Románia autonómiájának megőrzése mellett. És ő iri így, a ki 35 év óta annyira muszka közököt látott garázdálkodni Bukurestben! s ha kérdezi ön, honnan e szövetkezési vágy? a felelet igen egyszerű: „Vesszen minden a mi német!” A porosz győzelmeket nem képesek eladni s I. Károly hgnnek az a szerencsétlensége, hogy ő ép a porosz uralkodóház sarjadedé. Van e trón-telfogatási viszketegnek más oka is, hanem ennek fejtegetése most czélomtól messze vinné.

A Romanul koronként rólunk is megemlékezik. Mai számában az ojtói vasutról ezeket írja: Az ojtói vasutvonal magyar fürész, a mely Romániát a Milkóv mentében ketté vágja, s hatalmasan agitál ellene. Az egészben az az eredeti, hogy a vörös atyafiaknak egy összekötő pont sem tesszik: még a petrozsényi sem kell, a mely pedig ugyancsak elősegítendő a román érdekeket. Jól tudják ők, hogy mihielyt Románia ez összekötő pontok által az európai hálózatba belevonatik, a szájhós hazafiaszkodásból, árulásból olyan olcsón többé nem lehetend megélni.

BELFÖLD.

Gy.-Fehérvárt, apr. 20.

A mit minden józanul gondolkodó lehetetlennek tartott, az fájdalom a képviselő testület tegnapi megválasztása alkalmával, szomorú ténynyé vált; — már régebben jeleztük — de a t. szerkesztőség nem tudhatni minő ovatosságból cikkeit szarnyszegetten bocsátotta a közönség elébe, s ime megadtuk az árát. A lyukas kalocsnival és foltozott esernyővel ide becsempészett germanisator, Roth Keresztély, egy petroleum hős tömeg élén*) a rendet megzavarva, kivitte, hogy Gy.-Fehérvár városának képviselő testülete három magyar kivételével német legyen, mit mondunk német hiszen ez nem volna baj, de baj és a közelgő követválasztásra kártékony befolyással lehet, — egy oly töredéknek — ha szintén látszólagos felülkerekedése is, mely a magyar és azzal együtt tartó derék izraelita polgároknak incarnatús kibékíthetlen ellensége.

Hinárba futottunk önbizakodásunk miatt, legyünk egyetértők s a hamu alatt lappangó szikra könnyen kioltatható lesz.

Nem mulasztatom el az itteni királyi törvényszéknek a tegnapi végtárgyalás alkalmával tanusított és követésre méltó erőlyes intézkedését, a közönség tudomására juttatni. Mint már többször ismelttük, újból Roth Keresztély — ki mellesleg legyen mondva — a magyar nyelvet beszéli, fájdalom a magukról megfejtkezett magyarok zsebeiből annyira gazdagodott, hogy mardosó uszortát üzhet merész kihívással csapva a magyar nemzetet arczul, — az által, hogy a végtárgyalásnál min-

*) Ime a szarnyszegetten kifejezések, de azt hisszük a helyszínen való erőlyes működés több eredményt szült vala az erőlyes kifejezéseknél. Szerk.

mert azon gyermekek, kik minden gyámól, jótanácsadól szeretet nélkül az utcán lézengve nőnek fel s válhatnak egy társadalom méltelyei s szégyen foltjaivá, nem oly büntetésre méltó, mint azt a hideg paragrafusok emberei századokon át s talán még most is hiszik. De hagyjuk a könyveket, lássuk mit tett a szatócs Schnell? Futott, fáradott s nélkülözve munkálkodott. Kissebb-nagyobb vállalatokba bocsátkozott. És nem minden siker nélkül... Tíz év lefolyása alatt oly tökére tett szert, melylyel külföldi vállalatokba is kezdetetett. Ügyviteli s ismeretszerzési szempontból beutazta Olasz-, Francia-, Angol- és Németországot. Végre mint meggazdagodott nagykereskedő Párisba telepedett le. Itt egy nemeskeblű s művelt nővel Guberná Viktoriával egybekelt, kit az imádásig szeretett. Boldog szerelmük nem sokáig tartta, a kérihetetlen halál megzavarta, elrabolva tőle azt, kit a legönzetlenebbül szeretett-nejét 1852-ben. Gyermeke nem lévén, szomorú egyedüliségében most immár azoknak szentelte egész életé munkásságát, kik a földön a legborzasztóbb egyedüliségben nyomorognak... az árváknak.

Üzleti ügyeit most még nagyobb kitarítás és szorgalommal vitte, mint szatócs korában. Buzgó munkálkodása közepette lepte meg a halál 1856-ban, mint 78 éves, de elég ép és erős öreg.

Schnell halála után felbontott végrendeletében 674,336 frankból álló összes vagyonát egy Bern cantonban 100 szegény leány évenkénti nevelése és teljes ellátására állítandó árvaháznak hagyományozta. Végrendeletében azt

denféle nyelven megkísérlette beszélni, csak a magyart tagadta meg elnöki felszólítás daczára. De a törvényszék tagjai — a bírói tekintélyt megóvándók, — a tanácskozási terembe vonulva, határozattá emelték, hogy a szentesített törvényhez ragaszkodva, más hivatalos nyelvet, mint a magyart el nem ösmérhetnek, s Roth uram cum pudore a védői szerepet másnak volt kénytelen átengedni; e helyes intézkedés érvényesítésében főügyesünk ösmert erőlyében méltóan járt el. Csak haladjanak uraim a megkezdett uton, a törvény és a közvélemény midőn önöket megvédi, a rend emberit sem fogják elfelejteni, hogy a mértely terjedésének meggátolásában önöknek oroszlan részük volt.

X. y. z.

A KELET magán-távirata.

Feladott Pesten, ápril 23. 10 ó. — p. d. e.
Erkezett: 23. 10 ó. 50 p. d. e.

22-én számos megye megtartá választásokra rendkívüli közgyűlést. Központi bizottmányok megalakításánál a Deák-párt alig néhány megye kivételével fényesen diadalmaskodott.

Királyunk utazása az alföldre május 3-án kezdődik; akkor lejön a király Bécsből, 4-én Baján lesz, 5-én leteszi a csatornaszilip alapkövét, azután Temesvárra, Aradra, Mezőhegyesre, Szegedre megy s 9-én ismét Pesten lesz.

A cseh nagybirtokosok az országgyűlésre német párti követeket küldenek s így a csehek az országgyűlésen kisebbségben vannak.

Spanyolországban általános Carlista lázadás tört ki.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, ápril 23-án.

— A kolozvári Deák-pártnak ugyan csak rendben lehet szénája. A Magyar Polgár legalább mindennap kiadja erről a bizonyítványt azokban a tehetetlen örökdedésekben, melyekkel untalan áskálódik lapunk és a párt tagjai ellen. Mostanában az a mániája, hogy a párt nála nélkül képviselő jelölteket sem talál. Ne busuljon, jámbor kártárs, a demagógia uszályhordója nélkül is majd csak eligazodik pártunk a maga teendőire nézve.

— A kolozsvár-városi központi bizottmány tegnap délután a képviselőket lelett eskü után, megalakult. Alelnökévé Fülöp Istvánt, jegyzőjévé Lugosi Istvánt választá meg, közfelkiáltás útján. Erre, az elnököl polgármester ajánlatára, megállapítá a tizenkét, három-három tagu, összeíró bizottság névsorát, útasítván a negyed-kapitányokat és jegyzőket, hogy az összeíró bizottságok munkájában segédkezzenek. A választók összeírása május 1-ején veszi kezdetét s két napig folyton tart, az így készült választói jegyzékek azután a törvényszabta napokig lesznek a felszólamlás és recla-

kivánta hogy ez intézet szeretet neje emlékére „Victoria”-nak neveztessék.

Az alapító végrendeleti kívánsága szerint az intézet a Bern Cantoni kormány főfelügyelete alatt áll. Az igazgatóság 9 tagja minden 2 évben újból választatik, még pedig a canton legtekintélyesebb polgáraiból.

A hagyományi alap a 674,336 frank 1856-64-ig börzei úton 760,000 frankra gyarapodott. Az intézet prot. és kathol. leányok számára alapított, hanem az első igazgatóság csupán protestáns akarta volna deklarálni. Most valláskülönbség nélkül felvesznek minden szegény árva leányt, ki erkölcsileg még nincs elromolva. Mert ez intézet nem javító menház, hanem tisztán oly leányok számára alapított, kikből remélhetőleg jó erkölcsű családtagok vagy saját munkájuk után megélhető nők képezthetnek.

(Folyt köv.)

Kremsmünsteri Borbála.

Elbeszélés.

Irtá: Mosenthal S. H.

(Folytatás.)

A kerületi főnök neje ép gyermeke mellettt ült, ki az ágyban feküdt veres himlőben; a főnök ép író szobájából jött ki s szólott: „Beveszi jól Gusztit azorvosságot?” Ekkor egyszerre ordítás hallatszott a vad csapat megérkezett. A főnök az ablakhoz akart menni, hogy megnézze, mi az, de egy kő repült az ablakon be. „Jézus Mária!” kiáltott a nő, a gyermek sirni kezdett, a zaj mind iszonyato-

„KELET” TÁRCZÁJA.

Egy svájczí árvaházról.

(Ajánlva a kolozvári árvaház alapító-nőinek.)

Most midőn Kolozsvár nemes érzelmű hölgyei egy itt helyt felállítandó árvaház ügyében buzgólnak: — gondolom nem lesz érdektelen e lap t. olvasói előtt, ha e sorokban Svájcz egyik legnagyobb szerű árvaházának keletkezése, szervezése s berendezését — naplóm nyomán — közlöm.

1871. május 28-án reggel Bernből három magyar utazó társammal kigyalogoltunk a nevezett várostól mintegy 3/4 órányira fekvő s egymással szomszédos Bechtelen és Klainwarben nevű helységekbe. Az elsőben van egy gyermekeket javító menház (Rettungs Anstalt mit Correction), s ezzel kapcsolatban földmívelési iskolák számára tanítókat képző intézet. A második helységben van a híres „Viktoria” — szegény leány nevelde — vagy árvaház.

Az első intézetben megismerkedtünk egy Tomasek nevű magyar fiatal emberrel, ki az intézet tanulmányozására volt a m. kormánytól kiküldve. T. bemutatott az intézet egyik igen művelt és szíves tanárának, ki a legnagyobb készséggel ismertetett meg intézetük célja, berendezése és vagyoni állapotával. Távoztunkkor örömet fejezte ki azon élénk érdekltségért,

málás végett közszemlére kitéve. A bizottmány-nak az összeírásra vonatkozó hirdetménye egyébiránt legközelebb külön nyomtatványban jelenik meg minden választónak hivatalból megküldetik.

□ **Szamosújvár** orsz. kir. város közönsége e hó 22-én tartott közgyűlésében a belügyminiszteri körrendelet alapján megalakítás-husz tagból, a képviselőválasztások vezetésére hivatott központi bizottmányt. E bizottmány kizárólag jobboldali tagokból áll. Ugyan csak Szamosújvárt folyó hó 27-én ejtik meg a városi lépviselet választás alá eső tagjainak megválasztatása.

— A **helybeli** gazdasági egyesület folyó hó 14-én d. e. 10 órakor b. Huszár Sándor ur elnöke alatt, a titoknokai szálláson rendkívüli választmányi ülést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívattak.

— A **jogakademia** köréből. Emlékezhettek olvasóink a „Magyar Polgár” ápril 13-iki számában a k. jogakademia ifjúsága ellen megjelent megtámadására. Az ifjúság e megtámadás ellen magát védendő, a tanári karnak — mint az ügyben egyedül illetékes közegnek — nyilatkozatát kérte ki. Mint értesültünk, a senatus válasza f. hó 22. d. e. 11 órakor tartott teljes gyűlésben hozott az ifjúság tudomására; melyben a tanári kar ama megtámadó cikket határozottan rosszálván, örömmel constátálja: hogy a hallgatóság szorgalma különösen újabb időben az említett cikk tar-talmát teljesen megcáfolja, s panasza okot épen nem szolgáltat. Ily bizonyítvány el-lében el kell némlülni a névtelen rágalma-zóknak.

— **Egy lapszerkesztő, ki a kor szín-vonalán áll.** Pap Miklós ur, a tudós szerkesztő, a városi képviselőt tegnapi gyűlé-sében, mely a központi bizottság megválasz-tására hivatott egybe, megrögtta a polgármes-tert, hogy az eddigi gyakorlat ellenére miként merészt gyűlést hívni össze b é t f f n, mi-dőn köztudomás szerint Kolozsvárt h e t i v á-s á r v a n s e miatt a képviselő egy része nem gyakorolhatja alkotmányos jogait. A lel-kem még azt sem tudja, hogy a tegnapi gyű-lés nem k e b l i, hanem ministeri rendelkezés nyomán tartatott meg, s nemcsak K o l o z s-v á r t t, hanem országsszerte m i n d e n t t, a mint ezt a tudós férfiú lapja is már jó-ideje közölte. Rég megmondta Oxenstierna, hogy „parva sapientia regitur... pars sinistra Transylvaniensis!”

— **Jákoby Jakab** javára holnap szer-dán „Tékozló” című 5 felv. látványos bohó-zat kerül színp. Színházunk derék karnagya oly buzgalom és tehetséggel kezeli a vezény-botot, hogy dalmű és operette előadásaink si-kerének oroszán része őt illeti, s így közön-ségünk pártoló részvételre teljesen érdemes.

— **A magyar mérnök- és építész-egy-let** közlönyének jelen évi 3-ik (márciusi) fü-zete a napokban küldetett szét következő tartal-lommal: A természetes fény, mint munkaerő, Wohlfahrt Ernőtől; A holt súlyról a francia vasutakon, közli Erdy Benedek; A „vegyes ro-vatban: A szt gothárdhegyi alagút, — A Splü-

sabb lett. A kerületi főnök halott halványan író szobájába megy, felnyitja az ablakot, be-szélni akar nekik, azok fűtyölnek, kiabálnak, ordítják: „Was macht der lederne Kreishaupt-mann; egy mély hang kiáltja: kérjen enge-delmet, kérjen bocsánatot!” Benn kiált a gyer-mek, jajgat a nő. A kerületi főnök semmit sem tudott, miért kellene bocsánatot kérnie, azok pedig mind hangosabban kiáltották: „kérjen bocsánatot,” „betörjük a kapuját;” ek-kor a kerületi főnök ajkába harapott s könyek gyűltek szemébe. Gyermekeire gondol, össze-kulcsolja kezét s mint egy szegény bűnös, bocsá-natot kér és nem tudja miért. De késő. Már-ton a szobafestő betörte a kaput, már jönnek felfelé a lépcsőn; a kerületi főnök kétségbe-esve fut be s gyermeke után néz, ekkor látja hogy a bebonyált gyermek Armhuber József egyik karán, a másikon pedig a félig ájult nő. Mindnyájan a padlásra szaladtak, egy ugrással a szomszéd ház fedelére, onnan a kerten ke-resztül a paplakba. Itt József ágyba tette a gyermeket s a lelkes Hoffmann féle cseppeket hozott a nő számára. A kerületi főnök inkább halott, mint élő volt. A nép hiában kereste házában; kiszaggatták az actákat, összetörték butorát. A míg az egyik tanuló ez ostromot vezette, addig a másik neje és gyermeke felett örködött.

E naptól fogva senki sem mert valamit szólani. Még sok macskazene következett. A sütő kapott egyet a kenyérért s a mészáros a húsért.

De doctor Hitzig a legnagyobb tekintély-ben állott; átalán rettegtek tőle. Egy nap kérdezte tőle Borbála, hogy nem tud-e valami ujságot Olaszországból. „Miért! kér-dé, talán kincsed van a katonaságnál,” „Mi-

gen-pálva; Ideiglenes hajóhidak a Szaján; Amerikai hidak, — Müpari cikkek állandó tárlata; Brown szabadalmazott kőfűrő-gépe mind H. S. közleményei nyomán Válasz helyreiga-zításra. Az „egylet tárgyalásai; A házépítési bizottmány jelentése. Táblák, pénztárnoki jelen-tés, sat. — E szakirodalmi közlőny egymást követő tartalom dus füzetei nem szorultak aján-latunkra.

— **Éji lovag.** Tegnap esti 10 órakor nagyvárosi jelenet adta elő magát a b. széaut-czában. Ugyanis egyik ház kapujából villám-gyorsasággal kirohanó egyén az ott elhaladó nőnek plaidjét lekapván, az éj védő szárnya alatt, gázlámpáink jőltévi világánál nyomtala-nul eltűnt. A nő segélyszavára megérkezett ör-járat bekopogtatott ugyan a gyanús helyek ajtaján, azonban eredmény nélkül.

— **A gr. Nemes-féle kert** (Külmonostor-utca) mulató kertté való átalakításáról immár megemlékeztünk. A vállalkozó, Bartha Lajos, most értesít, hogy máj. 1 sejtől kezdve e park-szerűleg izletesen berendezett kertben a reggeli órákban (5—11) mindenféle ásványviz s később savó is lesz kapható pohár és palackszámra. A szenvedőket figyelmeztetjük e kényelmes előnyre. —

— **Torkos László**, a fiatalabb költői nemzedék egyik tehetségesebb tagja, kisebb költeményeiből egy 7—8 ives kötetet rendez sajtó alá. Torkos jó oldala, hogy költeményeiben a tartalmasságra törekszik, mint ez a Kis-faludy társaság ajánlatával megjelent „Ifjú küz-delmei”, és a dicsérrel kitüntetett „Esti órák” tanusítják. E kötetet Aigner Lajos buz-gó könyvkereskedőnk adja ki s előfizetést nyit rá 1-ft, díszkötetre 2-forintjával. Ajánljuk a köl-tészet kedvelői figyelmébe.

— **A keleti vasút** fehérvár-medgyesi része még el sem készült s már is balesetnek volt színhelye. Egy munkás ugyanis, — mint nekünk írják — a robogó locomotivon ülvé el-szédült s oly szerencsétlenül esett le, hogy a kerek egyik lábát szétzúzták s rögtön ampu-tálni kellett. — E vonal-rész különben május elsején nyílik meg s mint írják, a megnyitási ünnepélyre fényes előkészületeket tesznek.

— **Sztráva Miklós**, m. kir. honvéd szá-zados és h. mérnök, előfizetést hirdet ily czi-mű 4 füzetes művére: „Europa katonai nagy-hatalmasságainak — Német, Orosz, Francia, Olasz és Ausztria- Magyarország jelen had-szervezete.” Az előfizetési díj 3 ft, melynek fele az aláíráskor, másik fele a kész munka kézhezvételekor fizetendő le Rosenberg testvérek pesti könyvkereskedésében. Vajha minél több ily szakszertű munkáról emlékezhethetnénk meg.

— **Meglátogattuk** a „Guggenberger“-féle „nürnbergi és diszárú-kereskedést”, mely-nek végeladást óriási falragaszok hirdetik. Meggyőződöttünk, hogy itt nincs szó azon közön-séges fogásról, a melylyel a végeladás ürü-gye alatt vásárlókat szoktak csodítani s jól rá-jok szólni a portékákat gy á r i á r o n a l ó l ! Itt ha nem is épen gyári áron alól, de min-den esetre oly jutányosan vásárolhatni, mint

ket gondol! szözlött Borbála s tűzveressé lett. A doctor szólott: „Lelkem, ez már gya-lázatra válik, ha te ilyennel barátkozol! Lásd a katonaság ellensége a népnek. A nemesek kormányozzák s a közkatonának nincs akarata; ha parancsolják ránk lö, mint ellenségre. De körül fognak majd nézni. Ha minden ügyes leány felteszi magában, hogy nem fogad el katonát, ki a nép ellen harcol, bizonyára rö-g-tőn mind hozzánk állanak. Galambom, mondom neked, ne tarts te egy katonával se!” Borbála szívének ez a repedésig nehezen esett. Hitt a doctornak, mert ő okos egy ember volt. Most feltette magában, hogy Tóninak semmit sem ír s a mint képe kezébe került, a gyertya felé tartotta és elégette. A mint lehullott hamva, hosszan, meraven nézett rá, míg a légvonat el-futta. Az éjen keresztül, mintha lelkét égette volna a papír.

Egy hétre ezután egy csapat sebesült ér-kezett Olaszországból, egy fél század kísérté a menetet. A mint Borbála a kapuban állott, látta jőni őket s felismerte a Hess lovas féle csukabarna hajtókát; halálhalványná lett; a konyhába szaladt, mert félt, hogy Tóni is ott lehet.

És Tóni valóban ott volt. Mereven nézett a Szarvasra s elmenve előtte röhögni kezdett, a vendéglős kinézett az ablakon, de ő ezzel nem sokat ért. Tovább ment tehát, elhelyezte a sebesülteket s estefelé a Szarvasba ment az üveggyönggyel egy veres ládácskában, mely ugy nézett ki köpenye alól, mintha levéltáska lett volna.

(Vége köv.)

a városon sehol. Azt is láttuk, hogy a cikkek nem valami úgynevezett povel tárgyak, hanem mind a legújabb divatu esinos és tiszta ké-szitmények. Ajánljuk mindenkinek, a kinek ef-féle nürnbergi és diszárú-cikkekre szüksége van, hogy ne mulassa el minél előbb betekin-teni ezen kereskedésbe, mert a csődület oly nagy, hogy rövid időn csakugyan végképpen ki lesz őrítve.

— **Login János** urtól, a görgény szent-imrei járás szolgabirjától vettük a következő sorokat: Tekintetes Szerkesztő ur! Becses lap-jához csatolt felhívás folytán a görgényi szol-gabirói járásban a Kolozsvárt felállítandó árva-ház segélyezésére aláírási ivtján begyűlt ön-kéntes adakozási összevet 6 ft. 50 kr. osz. ért-ben az aláírási ivvel együtt van szerencsém Tkts Uraságodnak azon tiszteletteljes felké-réssel beküldeni, miszerént sziveskedjék ezen esekély adakozási összevetet illető helyére át-juttatni. — Mely kérésem után maradok sat“ A 6 ft 50 krnyi összeghez, melyet köszönettel áttettünk az árvaház titkárához, járultak: Lo-gin József 2 ft, Fuchs Szilárd 2, R. 1, Guba Károly 1 ft és Toth Lajos 50 krral. Fogadj a gyűjtő s minden egyes adakozó az ügy ne-vében köszönetünket.

— **Sardon** „Hazájában írja a Föv. L. mult pénteken Kassainé Jászai Mari asszony játszott Donna Dolores szerepét, mely Felekiné jobb alakításai közé tartozik. A fiatal színész-nő, hogy először is játékanak hatásáról szol-junk, — mondja a nevezett lap — nagyon meg-nyerte a közönséget s oly szívélyes fogadat-tásban részesült, mely kezdővel szemben, nálunk szokatlannak mondható. Szép szinpadí alakja, hatásos megjelenése, tömör bár nem eléggé erős hangja s egyszerű mesterkéletlen szavalási mo-dora egyaránt jogosultá teszik sikereit. Kassai-né asszony játékában voltak megragadó mozza-natok; így midőn férje előtt szerelmét beval-lotta, ez egy „igen” szoba suly és tartalmat tudott önteni, s Alba hercegné a kétségbeesés duló fájdalomát igen szépen tükrözte vissza, de egész ábrázolását nem hatotta át ama, szilaj szenvedélyesség, melyet Felekiné asszony min-dig érezet s mely nélkül ez alak egyetlen rokonszenves vonását elveszti. Ez okozta, hogy első jelenetei Carlossal szemben, kevés hatá-sal voltak a közönségre. Ha e jeleneteibe több melegséget önt, s kezeinek ferde, minden plásztikát nélkülöző használásáról leszokik, kitűnő ábrázolója lehet Doloresnek.” Ellenben a Re-form egész ideges dühivel rohan Kassainének és az intendánsnak ez előadás alkalmából, a nélkül azonban, hogy bár egy szó kritikával igazolná mérgeskedését.

— **Lipót** bajor herceg, egybekelése után Bécsben fog letelepülni miután, Luitpold herceg müncheni palotájában nincs elég hely három hercegi háztartás berendezésére.

— **Rocheport** régi képeit, ritkaság gyű-jteményét, butorait és ezüstműjét pár nap előtt adták el Párisban. Nevezetesebb darabok voltak két életnagyságu kép Cranach Lukástól, egy XVI Lajos korabeli ezüst ke retü tükör s Bonaparte Laetitianak művészi kivitelű arcképe.

— **A budai népszínház** romjai május elsején el fognak tűnni a föld színéről, hogy díszes épületnek adjanak helyet. Az új épület-nek, mely az észak-keleti vasut palotája lesz, már 1873. október elsején készen kell lennie.

— **V. Ferdinánd** volt magyar király és osztrák császár f. hó 20-án ülte meg Prágában 79-dik születésnapját. V. Ferdinánd ezelőtt negyvenkét évvel koronázott magyar király lyá s ha le nem mond vala, a leghosszabban uralkodó magyar királyok közé tartozott volna.

— **A pesti nemzeti** muzeumot a mult napokban egy pár diplomata is meglátogatta. Lord Buchanan angol s Mr. Jay amerikai kö-veteket maga Pulszky Ferencz igazgató kalau-zolta, megmagyarázva műkincsei legértékesh-jeit.

— **Belső-szolnok**, ápr. 19. 1872. A „Magyar Polgár” 88-ik számában egy „őreg prókátor” foglalkozik gr. Bethlen András pályá-jával. Életidejével s qualificatiójával; de ugy a mint szoktak mindennel foglalkozni a „M. Pol-gár”-ban. Én, a nélkül hogy „vén” lennék és „prókátor”, felvilágosítom őt hamis állításai felől. Gr. Bethlen András született 1847-ben jul. 3-án Kolozsvárt: tehát választó, mert 20 éves mult és nemes ember; és választható, mert választó és 24 évet betöltötte. A mi pályáját illeti: a kezdetből itélve, correctebben fogja végezni mint a „vén prókátor”. Egy belső szolnoki polgár.

KÖZGAZDASÁG.

Gabonaár Kolozsvárt, ápril 22-én.

(Alsó a. mérő, középpár.)

Tisztabúza 5 ft. kr. Egyébúza 4 ft. 10 kr. Rozs 3 ft. 6 96 kr. Arpa 3 ft. —kr Zab 1 ft. 70 kr. Törökúza 4 ft 20 krat Pityóka 2 ft. 70 kr. Marhahús fontja 22 kr.

A n.-enyedi piac árjai ápril. 18. a. auszt. mérő tisztabúza 6 ft 20 kr. rozs 3 ft 50 k. egybúza 4 ft 20 k. zab 2 ft 10 kr. Szé-na 1 ft. 90 k. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 11 ft — kr. Marhahús fontja 20 kr. Konyhaliszt 10

kr. Borsó mérője 20 kr., lencse 24 kr. paszuly ft 16 kr. —

A marosvásárhelyi piac árjai ápril 11-ről, alsó auszt. mérője. Tisztabúza 5 ft. 56 kr. rozs 3 ft 95 kr. Egyébúza 4 ft 10 kr. Zab. 2 ft 16 kr. Széna kötve 2 ft 10 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 14 ft — kr. Egy font faggyugyertya 37 k. Marhahús fontja 20 kr. Konyhaliszt — ft 12 kr. Lencse kupája 22 kr Paszuly kupája 18 Burgonya, mérője 2 fr | kr. Disznósír 84 kr. 76 kr.

A deézi piac árjai ápril. 11. 1 mérő tisztabúza, auszt. mérője, 5 ft 80 kr. egybúza 5 ft 40 kr., rozs 3 ft 80 kr., tö-rökúza —ft — kr., zab 1 ft 36 kr, széna mázsája 2 ft 40 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosz-szu 10 ft. — kr. marhahús fontja 18 kr., kony-haliszt 9 kr. — kr. borsó 20 kr., lencse 20 kr. paszuly 26 kr.

A besztrecei piac árjai ápril. 11. auszt. mérő Búza 5 ft 40 kr., egybúza 5 ft — k. rozs 4 ft 60 kr. kukorica — ft — kr. Zab 1 ft 60 kr. pityóka 2 ft 9 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy icze disznósír 60 kr. Egy kupa borsó 20 kr., len-cse, iczéje 28kr. paszuly, iczéje 20kr. Egy má-zsa kenyérliszt — ft. Egy font marhahús 18. Egy mázsa széna 1 ft 80 kr. Egy öl tűzi-a kemény 7 ft 50 kr.

Távíratí tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Ápril 23-én 5%. Metallikus 100 fr 63.95 Kamat—. 5%. Nemzeti kölcsön 100 ft. 70.30. 1860. Kölcsön 102.—. Bankrészevény 829 — Hitelintézetí részvények 327.—. London 10 ft. st. 111.45. Ezüst 109.75. Cs. kir. arany 532.5/10. Napoleonor 8.89.

Urbéri kötvények: Magyarországi 82.—. Török 79.50. Erdélyi 77.25. Horváthországi 83.—.

Felelős szerkesztő **Szász Béla.**

Nyiltér*) Fogorvos Perl Bécsből

műfogakat tesz 3—5 frtjával, egész fogsort 70—100 frtjával, fájdalom nélkül s a főgyő-kerek behagyásával, s minden fogorvosi mű-tétet a legnagyobb kimélettel végez. Egy fog betétele egy órába, egy fogoré egy napba ke-rül. Múterme a Nemzeti szállodában 10 és 11 szám alatt van.

Idegenek névjegyzéke

Biasini szállodájában Kolozsvárt, ápril. 21-én.

Miklósi Károly birtokos K.-Fejérvárról, Lenk József mérnök Pestről, Schiltzer József kereskedő Pestről, Dániel Imre kereskedő Tor-dáról, Mikó Mihály főkirálybíró Marosszékből, Gál Miklós képviselő Pestről, Simon József vasuti vállalkozó Pestről, Bieriini Gáspár vas-uti vállalkozó Tirolból, Noszvánszky Rudolf ügyvéd Liptóbaól, Kun Elek hivatalnok Budá-ról, Gyapai Sándor hivatalnok Budáról, Bogdán Imre mérnök Pestről, Lenyaszky Afred mérnök Pestről, Sarga L. kereskedő Sz.-Ujvárról, Vip-linger Ferencz kereskedelmi utazó Bécsből, Imecs Lajos birtokos Dézsről, Bornemisza Jó-zsef birtokos Detrehemből, Bisontzki Ede Dézs-ről, Pap Péter birtokos Dézsről, Várad János birtokos E.-Vinczről, Ebergényi Józsefnő Nagy-Váradról, Lázár Ferencz birtokos Dézsről, br. Bánfi János képviselő Pestről, Kulinyi Imre kereskedő Nagy Váradról, Nattay János m. kir. jószágigazgató Ungvárról, Herlitka Ferencz hivatalnok Pestről, Matkovits Albert mérnök Dézsről, Guler Károly birtokos Szerdahelyről, Geiger József kereskedő Fejérvárról, Gyarmati József mérnök Dézsről, Manajlovits cs. kir. hadnagy Bécsből, Ambrus Antal birtokos Deb-reczenből, Groszman Endre kereskedő Nagyvá-radról, Jovian János sóhivatali tiszt Dézska-náról, Br. Leitenberger építész Olaszhonból, Marisehovits birtokos Tordáról, Reisman Ignác fakereskedő K.-Fejérvárról.

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872. január 1-től:

Kolozsvárról Szamosújvár Deésre min-dennap reggeli 8 órakor. Deésről Szamosújvár Kolozsvárra, mindennap délutáni 1 órakor. 1 személy ára 30 font szabad podgyással Sza-mosújvárig 2 ft 40 kr. Deésig 3 ft 20 kr. — Kolozsvárról Torda és Felvinczre naponta kétszer reggeli 7 óra és délutáni 4 órakor. Egy személy ára Tordáig 2 ft. Felvinczig első és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó coupe 3 ft 50 kr. 30 font szabad podgyással. Felvincz-ről Torda és Kolozsvárra mindennap kétszer reggeli 5 óra és délutáni 6 órakor; a Kolozs-vár és Felvincz közötti naponta gyorskocsi menetek mindig a vonatok indulására érke-znek oda, és megérkezésük után jönnek Ko-lozsvárra.

*) E rovat alatt közölttekért csupán a sajtóhatósá-g irányában vállal felelősséget a Szerk.

HIVATALOS.

Sz. 337. 1872.

(159)

(2—3)

Hirdetmény.

A mocsai kir. járásbíró részéről közhírré tétetik, miszerint Alsó Sigmundné, Jánosi Rózsalia hagyatékához tartozó, M.-Palatkán találtató mintegy 303 hold külső tagosított és mintegy 3 hold szőlő helyből álló, belső lak- és gazdasági épületekkel ellátott ingatlan birtok **1872 április 26-dikán délelőtt 10 órakor** a helyszínen M.-Palatkán **egy évre**, az az április 24-től kezdve, 1873 április 24-ig haszonbérbe fog kiadni a legtöbbet ígérőnek, a bíróságnál megtekinthető árverezési feltételek alapján.

A kir. járásbíróstól Mocson, 1872, április 11-kén.

NEM HIVATALOS.

A kolozsvári Hitelbank és Zalogkölcson-társulat
folyó 1872-ik év május 28-án d. u. 4 órakor az intézet helyiségében tartja ez évi

Rendes közgyűlését,

a melyre a részvényes urakat, hivatkozással az alapszabályok 29 és 30 §§-re, tisztelettel meghívja

az igazgató választmány.

Kolozsvártt, április 20-án, 1872.

E közgyűlés tárgyai:

- 1) Az igazgató választmány jelentése a lefolyt üzletévről.
- 2) A múlt évi zárszámolat és vagyoni-mérleg alapján a részvény-osztalék meghatározása. (161) (1—3)
- 3) Számvizsgáló bizottság választása.
- 4) A választmány kilépő 2 tagja helyébe új választás.

(160)

(1—3)

Hirschfeld Györgyné divat-termében pipere cikkek a nyári idényre.

Kolozsvártt, bel-szénutca 127.

Teljes tisztelettel van szerencsém a n. érd. közönséggel tudatni, hogy Bécsből megérkezvén, ott személyes megválasztásom által igyekeztem t. cz. vevőimnek a legizletesebb és lehető olcsó divatcikkekkel üzletemet czélszerűen berendezni, minélfogva raktáromban találhatók: **csipke kalapok**, finom **florientin szalma**, **lőszőr és baszt kalapok** ékítve francia és bécsi divat szerint **6 frttól — 20 frtig**, úgy ékítetlen is. Továbbá **kerti kalapok**, **2 frttól — 5 frtig**, kalap formák (Gestell) **30 krtól — 1 frtig**, ezek ékítéséhez megkívántó **szalagok**, **virágok**, **tollak**, minden minőségben darab számba és röffel, **csipkék minden fajtából**, minden minőségű **fejkötők**, **menyasszonyi fátylak és fejdíszek**, **reggeli fejkötők**, **chemisetek**, **nyakesokrok**, **kisnyakkendők** és a legfinomabb keztyűk.

Elvállalok továbbá mindennemű újítást és átalakítást.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközlök.
A n. érd. közönség tapasztalt pártfogásába ajánlja magát

teljes tisztelettel:

HIRSCHFELD GYÖRGYNÉ.

(162)

(1—*)

Fogbetegeknek fontos!

Van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy rendszeresen minden 1/2 évben Kolozsvártt néhány hétig rendelni fogok s igyekeznem szilárd eljárás és észszerű gyógykezelés által szerzett bizalmamat a jövőben is fenntartani. **Műfogakat 3, 4, 5 frt. és légnymatu sorfogakat 70 frttól 100 frtig**, a legújabb amerikai mód szerint czélszerűen, természetesen fájdalom nélkül alkalmazok, **a nélkül, hogy a gyökeret eltávolítanám**: minden fogorvosi műtétet, u. m. foghuzást, plombírozást kimélettel teljesítek s **fogfájást gyorsan és örökre gyógyítok**. Korábbi t. megrendelőimnek **ingyen** teszem meg a **szükséges javításokat**. Kevésbé tehetősek minden kedvezményben részesülnek; szegényeknek műtétek **ingyen**; orvosi tanács **mindenkinek ingyen**. Műtermem a Nemzeti Szállóban 10 és 11 sz. alatt van. Rendeletek 9-től 1-ig és d. u. 3-tól 5 óráig. Kívánatra fogorvosi műtéteket a t. szenvedők lakásán is teljesítek. **Idegének 1 fogat 1 óra alatt, egész sorfogat 24 óra alatt kapnak**

tisztelettel:

PERL, fogorvos Bécsből.

„Wiener Commissions-Bank“

VÁLTÓIRODÁJA

— Kohlmarckt, 4-dik szám —
kibocsát

vétel-jegyeket

az alább feljegyzett sorsjegy-csoportokra, s ez összeállítások már azért is a legelőnyösebbek közé számíthatók, mert minden ily vételjegy tulajdonosának alkalom van adva, minden fő- és melléknyereményt egyedül megnyerhetni s ezen kívül

aranyban 30 frank és bankjegyben 10 forint kamatban részesülhetni.

A. csoport. (Ezenként 16 húzás.) Havi 10 forint részletfizetés. — Az utolsó részlet lefizetése után minden résztvevő következő 4 sorsjegyet kap:

egy 5% 1860-ki 100 forintos államsorsjegyet. Főnyeremény 300,000 frt. s a sorozatos sorsjegy 400 forinttal visszaváltatik.

egy 3%-kos török császári 400 frankos államsorsjegyet.

Főnyeremény 600,000, 300,000 frank valószínű aranyban.

Egy hrczg. braunschweigi 20 talléros sorsjegyet.

Főnyeremény 80,000 tallér minden levonás nélkül,

egy insbrucki (tyóli) sorsjegyet. Főnyeremény 30,000 forint.

B. csoport. (Ezenként 13 húzás.) Havi 6 forint részletfizetés. — Az utolsó részlet lefizetése után minden résztvevő következő 3 sorsjegyet kap:

egy 3%-kos török császári 400 frankos államsorsjegyet. Főnyeremény 600,000 frank valószínű aranyban,

egy hrczg. braunschweigi 20 talléros sorsjegyet. Főnyeremény 80,000 tallér minden levonás nélkül,

egy szász-meiningeni sorsjegyet. Főnyeremény 45,000, 15,000 frt. délnémet ért.

Vidéki megrendelések pontosan és utóvétel mellett is eszközlőnek. — Nyeremény-lajstromok a húzások után bérmentesen — ingyen küldetnek meg. (149) (6—30)

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

Karváz Gyulánál Kolozsvártt.

Vidéki megrendelések utánvétellel küldetnek.

(152)

(2—3)

Hoff János-féle készítmények.

1 üveg Maláta sör	— frt. 60 kr.
6 „ „ „ „ „ „ „ „	3 frt. 20 kr.
1 font „ csokoládé I-ma fontja	2 frt. 40 kr.
1 „ „ „ „ „ „ „ „	1 frt. 60 kr.
1 csomag maláta csukorkák	— frt. 30 kr.
Használati utasítás ingyen.	

Elismert jószágú Lyoni por „Veritable poudre cosmétique de Lyon“ a legártatlanabb szépítő szer a hölgyek részére

1 kis doboz Lyoni poudre	— frt. 60 kr.
1 nagy „ „ „ „ „ „ „ „	1 frt. 20 kr.

Valódi Kölni-víz (Otkolon) Farinától Kölnben:

Valódi Kölni-víz (Otkolon) Farinától Kölnben:	— frt. 50 kr.
1 kis üveg otkolon	1 frt. — kr.
1 nagy üveg otkolon	2 frt. 50 kr.
1 legnagyobb náddal font üveg otkolon	5 frt. — kr.

Pipere-Glicerín a legfinomabb egy üveg

Glycerin-szappany, darab	10, 15 és 30. krajczár.
Glycerin Crème vörös és fehér, egy üveg	— frt. 40 kr.

A glicerín készítmények a legártatlanabb szépítő szerek.

Hoff-féle maláta-szappany finom, darab

„ „ „ „ „ „ „ „	— frt. 25 kr.
„ „ „ „ „ „ „ „	— frt. 50 kr.
„ „ „ „ „ „ „ „	— frt. 70 kr.
„ „ „ „ „ „ „ „	— frt. 70 kr.

Borchardt növény-szappany, darab

„ „ „ „ „ „ „ „	— frt. 42 kr.
-----------------	---------------

Popp-féle száj-víz, üveg

„ „ „ „ „ „ „ „	1 frt. 40 kr.
-----------------	---------------

Steier fünedv

„ „ „ „ „ „ „ „	— frt. 80 kr.
-----------------	---------------

Pfeffermann fogpor

„ „ „ „ „ „ „ „	1 frt. 20 kr.
-----------------	---------------

Koch-féle mellezúkkor, skatulya

„ „ „ „ „ „ „ „	— frt. 42 kr.
-----------------	---------------

Pagliano sirup valódi, egy üveg

„ „ „ „ „ „ „ „	1 frt. 20 kr.
-----------------	---------------

Sechofer-balzsam, egy üveg

„ „ „ „ „ „ „ „	— frt. 35 kr.
-----------------	---------------

Liebig hús kivonata „Fleisch Extract“ egy kis üveg

„ „ „ „ „ „ „ „	1 frt. 20 kr.
-----------------	---------------

Egy nagy üveg

„ „ „ „ „ „ „ „	2 frt. — kr.
-----------------	--------------

Féreg pusztító-szer, üvegje

„ „ „ „ „ „ „ „	20, 30, 50 és 60 kr.
-----------------	----------------------

Minden cikkek valódiak és frissek.

Karváz Gyulánál Kolozsvártt.

[106]

[4—6]

A számos orvos által ajánlott és fényes sikerrel alkalmazott

altesti-sérvek

elleni sérvir Sturzenegger Gottlieb-től Herisauban, úgy tőle magától, valamint az alábbi raktár által is kapható. Az épen nem tartal

maz semmiféle ártalmas anyagot s még régi sérveket is a legtöbb esetben tökéletesen meggyógyít. Egy csupor ára 1 tall. 20 ez. gar. — 3 frt. délnémet, 3 frt. 20 kr. oszt. ért.

Rakár Posten Formagyi F. „szűz Mária-hoz“ címzett gyógyszerárában.

(145)

(4—25)

Földhitel kölcsön

Telekkönyvileg rendezett földbirtokokra 5 3/4 % kamat 2 1/4 % törlesztés 22 évre. — 5 3/4 % kamat 1 % törlesztés 34 évre, nagyobb kölcsönöket még előnyösebb feltételek mellett is eszközlő a hatóságilag engedélyezett általános

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvártt bel-monostor 178 sz. emelet. Értekezhetni d. u. 1-től 4 óráig.

Moll Seidlitz-porai.

E porok, rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben bebizonyult hatásuk következtében, minden eddig ismert házi gyógyszerek közt elvitatlanul első helyet foglalnak el; s ezer meg ezer kezünkben levő hályanylatkozat a nagy császárság minden részéről részletezett kimutatást nyújt, hogy e porok rögzött szorulásban, emésztéshány és zahában (Sodbrennen), továbbá görcsben, vesebajokban, inabajokban, szivdobogásban, izgult fejfájásban, vértulásokban, eszós tagfájdalmakban, végre aszkorságra, hypochondriára való hajlamban, tartós hányásingerben sat. a legjobb sikerrel használtattak s a legtöbbet győgyeredményt mutattak fel.

Egy eredeti doboz ára használati utasítással együtt 1 frt o. é.

Francziapálinka és só.

Legbiztosabb orvos a szenvedő emberiség segélyére minden belső és külső gyuladásoknál, a legtöbb betegségek, mindenféle sebzések, fej-, fül- és fogfájás, -égi bajok, nyíltségek, rák, brand, szemgyulladás, bénulások és mindenféle sérülések sat. ellen.

Palaczkokban használati utasítással együtt 80 kr o. é.

Dorsch-gadócz- (csuka-) máj-olaj.

A legtisztább s leghathatóbb gyógyszer Bergenből Norvegiában, s nem kell összevetésztetni a mesterségesen tisztított máj-olajjal.

A valódi Dorsch-gadócz-máj-olaj legjobb sikerrel alkalmaztatik mell- és tüdőbajokban, görvlyben és rachitisben. Meggyógyítja a legidősebb eszt- és közszenyibajokat, valamint rögzött bőrkütséket.

1 palaczk ára használati utasítással együtt 1 frt o. é.

Valódi minőségben kapható csupán

Kolozsvárt: BINDER K. (ezelőtt Ritter) gyógytárban, bel-monostorutca a Redoute során; továbbá Wolf J., dr. Hintz G. és Engel J. gyógytárban valamint Karváz József kereskedésben.	Déván: Lengyel Gergelynél. Beszterczen: Scholtész Arnoldnál. Brassóban: Jekelius F. és Eremias Doménél. Maros-Vásárhelyt: Jeney Károly és Bucher Miksánál. Nagy-Károlyban: Schöberlnél. Nagy-Szebenben: Müller gyógyszerész.	nél és Sill Mihálynál. Nagy-Váradon: Jánky Antal és Kiss Samunál. Segesvárt: Tautsch J. B.-nél. Szászsebesen: Binder F. gyógyász. Szerdahelyt: Schimert F. gyógyász. Zilahon: Harmath S. F.-nél.
Dézn: Krémer Samunál.		(94) (8—52)

(5)

(22—24)

Metzner János

mű-asztalosnál

(szappanyuteczában az unitarius templom mellett)

kaphatók szépen dolgozott és erős tölgyfa koporsók

20 frttól kezdve 35 frtig.

Elvállal továbbá minden egyéb cifrázott, vagy bármilyen műasztalos munkát a legutányosabb ár mellett, s annak tartós ságáról és erős készítéséről kezeskedik.